

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування

Факультет управління економіки та права
(назва факультету)

Кафедра права
(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з навчально-виховної роботи

_____ Віталій БОЯРЧУК

“ _____ ” _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сімейне право України
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

(шифр і назва спеціальності)

Робоча програма дисципліни «Сімейне право України» для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» денна та заочна форми навчання.

Розробник: к.ю.н., доцент Руданецька О.С.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри права

Протокол від «__28__» серпня 2024 року №_2_.

Завідувач кафедри

(підпис)

_____ Г.І. Грещук

(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії (ради) факультету управління економіки та права

Протокол від «29» серпня 2024 року №_1_.

Голова методичної комісії

(підпис)

_____ В.М. Ковалів

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Освітній рівень: «бакалавр»

Спеціальність «Право»

Характеристика навчальної дисципліни: вибіркова

Кількість кредитів - 5

Загальна кількість годин – 150

Вид контролю: екзамен

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання : 4 год.

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. **Поняття, предмет, система, принципи та джерела сімейного права України.**

Поняття сімейного права. Види сімейних правовідносин, що складають предмет сімейного права. Ознаки сімейних правовідносин. Метод сімейного права. Способи правового регулювання сімейних правовідносин. Завдання правового регулювання сімейних правовідносин за Сімейним кодексом України. Принципи сімейного права. Принцип рівності прав та обов'язків в сімейних правовідносинах жінки та чоловіка. Функції сімейного права.

Джерела сімейного права. Конституція України як джерело сімейного права. Аналіз Сімейного Кодексу України. Правове регулювання сімейних правовідносин Цивільним кодексом України. Закони та підзаконні нормативно-правові акти.

Тема 2. **Сімейні правовідносини.**

Поняття та види сімейних правовідносин. Загальна характеристика сімейних правовідносин. Загальні засади регулювання сімейних відносин. Особливості сімейних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення сімейних правовідносин. Відносини родинності та свояцтва та їх правове значення. Родинність та спорідненість за сімейним правом України. Інші підстави виникнення сімейних правовідносин.

Елементи сімейних правовідносин. Об'єкт, суб'єкт та зміст сімейних правовідносин.

Строки в сімейному праві. Застосування позовної давності до сімейно-правових спорів. Поняття та види строків в сімейному праві. Поняття позовної давності. Вимоги, до яких позовна давність на застосовується.

Тема 3. **Шлюб: порядок укладання та визнання шлюбу недійсним.**

Поняття та ознаки шлюбу. Умови укладення шлюбу: виникнення права на шлюб; шлюбний вік; добровільність шлюбу; перешкоди до укладення шлюбу. Державна реєстрація шлюбу, її правове значення. Заява про реєстрацію шлюбу. Час, місце та порядок реєстрації шлюбу.

Поняття та правова природа недійсності шлюбу. Види недійсних шлюбів. Абсолютно недійсні шлюби. Шлюби, що визнаються судом недійсними. Шлюби, що можуть бути визнані судом недійсними. Обставини, за яких шлюб не може бути визнаний недійсним.

Тема 4. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.

Особисті немайнові правовідносини подружжя. Особисті права подружжя. Право на материнство та батьківство. Право дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності, на фізичний та духовний розвиток, на зміну прізвища, на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань життя сім'ї, на свободу та особисту недоторканність. Репродуктивні права жінки та чоловіка.

Особисті обов'язки подружжя. Обов'язок подружжя турбуватись про сім'ю.

Тема 5. Майнові права та обов'язки подружжя.

Правовий режим майна подружжя. Роздільне майно подружжя. Спільне майно подружжя. Принцип рівності прав дружини та чоловіка на володіння, користування і розпоряджання майном, що належить їм на праві спільної сумісної власності.

Розпорядження майном, що є спільною сумісною власністю подружжя. Поділ спільного майна подружжя. Визначення розміру часток у спільному майні подружжя. Накладення стягнення на майно подружжя за борговими зобов'язаннями.

Шлюбний договір. Особливості шлюбного договору. Зміст, форма та строк дії шлюбного договору. Порядок укладення шлюбного договору. Визначення у шлюбному договорі правового режиму майна, порядку користування житлом, права на утримання. Зміна умов шлюбного договору. Відмова від шлюбного договору, розірвання та визнання шлюбного договору недійсним.

Тема 6. Припинення шлюбу.

Підстави припинення шлюбу. Смерть особи або оголошення її померлою як підстава припинення шлюбу. Розірвання шлюбу органами РАЦС. Порядок розірвання шлюбу судом. Обставини, при яких шлюб не може бути розірваний. Наслідки розірвання шлюбу. Поновлення шлюбу. Встановлення режиму окремого проживання подружжя та його правові наслідки.

Тема 7. Особисті немайнові права та обов'язки батьків та дітей

Принцип рівності прав та обов'язків батьків щодо дитини

Обов'язок батьків забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я. Обов'язок батьків зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану. Визначення прізвища, імені та по-батькові дитини. Обов'язки батьків щодо виховання та розвитку дитини. Права батьків щодо виховання дитини, права батьків по захисту дитини. Вирішення батьками питань щодо виховання дитини. Спори про дітей. Особисті права неповнолітніх батьків та їх реалізація. Права дітей. Обов'язок дітей піклуватися про батьків. Участь органів опіки та піклування у здійсненні особистих немайнових прав батьків та дітей.

Підстави позбавлення батьківських прав. Особи, що мають право на звернення до суду з позовом про позбавлення батьків батьківських прав. Правові наслідки позбавлення батьків батьківських прав. Влаштування дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав. Порядок поновлення батьківських прав. Відібрання дитини від батьків без позбавлення їх батьківських прав.

Тема 8. Майнові права та обов'язки батьків та дітей.

Види правових режимів майна батьків та дітей. Роздільність майна батьків та дітей. Право спільної власності батьків та дітей. Права батьків та дітей щодо користування майном.

Управління майном дитини. Використання доходу від майна дітей. Вчинення батьками правочинів щодо майна дітей. Охорона батьками майнових прав дітей.

Відповідальність батьків за неналежне виконання своїх обов'язків щодо управління майном дитини. Поняття та види відповідальності батьків за неналежне виконання своїх обов'язків щодо управління майном дитини.

Добровільне виконання батьками обов'язку утримувати дитину. Відрахування аліментів на дитину за ініціативою платника.

Договори між батьками про сплату аліментів на дитину. Договір між батьками про сплату аліментів на дитину. Договір про припинення права на аліменти у зв'язку з передачею права власності на нерухоме майно.

Примусове виконання батьками обов'язку утримувати дитину. Підстави виникнення обов'язків по утриманню дітей. Способи виконання батьками обов'язку утримувати дитину. Стягнення аліментів за минулий час та заборгованості за аліментами. Участь батьків у додаткових витратах на дитину. Обов'язок батьків утримувати повнолітніх дітей.

Виконання повнолітніми дітьми обов'язку по утриманню своїх батьків. Підстави виникнення обов'язку повнолітніх дітей утримувати батьків. Обов'язок дітей брати участь у додаткових витратах на батьків.

Тема 9. Усиновлення, опіка, піклування. Патронат над дітьми

Усиновлення. Особи, які не можуть бути усиновлювачами. Особи, які можуть бути усиновлені. Особливості усиновлення повнолітніх осіб. Порядок усиновлення. Підстави, порядок та правові наслідки визнання усиновлення недійсним та скасування усиновлення.

Опіка та піклування над дітьми. Патронат як особлива форма влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. Інші форми влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування.

Прийомна сім'я: поняття, особливості створення. Договірні засади регулювання відносин. Дитячий будинок сімейного типу: поняття, відмінності від інших форм влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. Фактичне виховання. Особливості правового статусу вітчима (мачухи). Проблеми законодавчого регулювання цих відносин.

Тема 10. Застосування Сімейного кодексу України до іноземців та осіб без громадянства

Особливості правового регулювання правовідносин між батьками і дітьми та іншими родичами, де один з подружжя є іноземним елементом. Особливості правового регулювання усиновлення опіки та піклування, де один з подружжя є іноземним елементом.

3. Результати вивчення дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Сімейне право України” здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання**:

Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.

Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Після вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти здобуває такі **компетентності:**

Загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентості

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві

СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

3.1 Вимоги до знань та умінь

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати : поняття, місце і роль сімейного права у системі права України; основні етапи становлення сімейного права України; джерела та систему сімейного права України; коло суспільних відносин, що регулюються сімейним правом; суб'єктів цих відносин; нормативно-правову базу забезпечення таких відносин; порядок укладення та розірвання шлюбу; права та обов'язки подружжя, батьків, дітей, інших членів сім'ї та родичів,

Вміти: практично застосовувати норми Сімейного кодексу України; давати усні та письмові пояснення з питань сімейного права; застосовувати теоретичні знання та нормативно-правову базу з сімейного права для врегулювання сімейних правовідносин.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Рік підготовки <u>3</u> Семестр <u>1</u>						Рік підготовки <u>3</u> Семестр <u>1</u>					
1. Поняття, предмет, система,	12	4	4			4						

принципи та джерела сімейного права України.							12	2	2			8
2. Сімейні правовідносини.	12	2	2			8	12					12
3. Шлюб: порядок укладання та визнання шлюбу недійсним.	12	4	4			4	12	2	2			8
4. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.	12	2	2			8	12					12
5. Майнові права та обов'язки подружжя.	12	2	2			8	12					12
6. Припинення шлюбу	12	4	4			4	12	2	2			8
7. Особисті немайнові права та обов'язки батьків та дітей	8	2	2			4	8					8
8. Майнові права та обов'язки батьків та дітей.	12	2	2			8	12					12
9. Усиновленн, опіка, піклування. Патронат над дітьми	16	4	4			8	16		2			14
10. Застосування Сімейного кодексу України до іноземців та осіб без громадянства	12	2	2			8	12					12
Разом	120	28	28			64	120	6	8			106
Іспит	30					30	30					30
Усього годин	150	28	28			94	150	6	8			136

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назви тем	Кількість годин
1	Поняття, предмет, система, принципи та джерела сімейного права України.	4
2	Сімейні правовідносини.	2
3	Шлюб: порядок укладання та визнання шлюбу недійсним.	4
4	Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.	2
5	Майнові права та обов'язки подружжя.	2
6	Припинення шлюбу	4
7	Особисті немайнові права та обов'язки батьків та дітей	2
8	Майнові права та обов'язки батьків та дітей.	2
9	Усиновлення, опіка, піклування. Патронат над дітьми	4
10	Застосування Сімейного кодексу України до іноземців та осіб без громадянства	2
Разом		28

6. Теми винесені на самостійне вивчення

№ з/п	Назви тем
1	Поняття, предмет, система, принципи та джерела сімейного права України.
2	Сімейні правовідносини.
3	Шлюб: порядок укладання та визнання шлюбу недійсним.
4	Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.
5	Майнові права та обов'язки подружжя.
6	Припинення шлюбу
7	Особисті немайнові права та обов'язки батьків та дітей
8	Майнові права та обов'язки батьків та дітей.
9	Усиновлення, опіка, піклування. Патронат над дітьми
10	Застосування Сімейного кодексу України до іноземців та осіб без громадянства

Самостійна робота може бути виконана у формі реферату.

Тематика рефератів, вимоги до оформлення та оцінювання рефератів вказані у Методичних рекомендаціях з (Сімейного права України) для виконання практичних та самостійних робіт студентами економічного факультету денної форми навчання та студентів Навчально-наукового інституту заочної та післядипломної освіти спеціальність 081 «ПРАВО».

Теми рефератів

1. Співвідношення сімейного та цивільного права.
2. Звичаї у сімейному праві.
3. Види сімейних правовідносин.
4. Здійснення сімейних прав та виконання обов'язків неповнолітніми.
5. Правозгідність шлюбу.
6. Порядок реєстрації шлюбу з особами, засудженими до позбавлення волі.
7. Правові наслідки розірвання шлюбу.
8. Захист права на материнство (батьківство).
9. Права та обов'язки по утриманню чоловіка та жінки, які проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу між собою.
10. Сімейні права фізичних осіб у правовідносинах, які виникають при застосуванні лікувальних програм допоміжних репродуктивних технологій.
11. Договір між батьками про сплату аліментів на дитину.
12. Сімейні права та обов'язки мачухи та вітчима щодо дитини.
13. Порядок та наслідки усиновлення дитини, яка є громадянином України, іноземцями.
14. Правовий статус батьків-вихователів дитячого будинку сімейного типу.

7. Методи навчання

1. **Словесні методи** – лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту;
2. **Наочні методи** – ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.
3. **Метод навчання** за рівнем пізнавальної активності - пояснювально-ілюстративний метод, метод відтворення, метод проблемного викладу, частково-пошуковий метод, дослідницький метод.
4. **Практичні методи** – виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань і тестів, ділові ігри, презентації, реферати.

8. Методи контролю

1. **Усне опитування** (індивідуальне, аналіз відповідей студентів).
2. **Письмова аудиторна та позааудиторна практична перевірка** – аналіз розв'язків ситуативних завдань і тестів шляхом застосування сімейного законодавства, аналіз рефератів, доповідей, презентацій.

Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація, екзамен.

Форми контролю: усна, письмова, комбінована.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота										Сума	Іспит	Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

10. Порядок оцінювання результатів навчання

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Сімейне право України» здійснюється у двох семестрах і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку та екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. На екзамені оцінюванню підлягають:

- володіння нормативно-правовими актами, що є джерелами Сімейного права України;
- володіння ключовими теоретичними знаннями про об'єкт дисципліни;
- здатність творчо мислити та синтезувати знання;
- уміння використовувати знання для розв'язання практичних завдань тощо.

Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Сімейне право України», містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі.

У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

В разі дистанційного (віддаленого) навчання семестровий залік та екзамен здійснюється у формі тестування в системі Moodle.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

11. Критерії оцінювання знань студентів визначенні у Положенні про критерії оцінювання ЛНАУ.

12. Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники; методичні рекомендації для підготовки до практичних та самостійних робіт здобувачів вищої освіти; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю; методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

13. Рекомендована література

I. Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. (дата звернення: 18.08.2024).
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-41. Ст. 356. (дата звернення: 18.08.2024).
3. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22. Ст.135. (дата звернення: 18.08.2024).
4. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 1 липня 2010 року № 2398-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 38. Ст.509. (дата звернення: 18.08.2024).
5. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Закон України від 13 січня 2005 року. *Офіційний вісник України*. 2005. № 4. Ст.189. (дата звернення: 18.08.2024).
6. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. № 30. 2001. ст.142. (дата звернення: 18.08.2024).
7. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст. 35. (дата звернення: 18.08.2024).
8. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 6. Ст.147. (дата звернення: 18.08.2024).
9. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 року. *Офіційний Вісник України*. 2005. № 40. (дата звернення: 18.08.2024).
10. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 26. Ст. 354. (дата звернення: 18.08.2024).

II. Спеціальна література

1. Апопій І.В. Сімейне право України: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 360 с.
2. Бірюков І.А. До законодавчого визначення поняття шлюбу. Часопис Київського університету права. 2020. № 1. С. 136-140.
3. Боднар Т.В., Гопанчук В.С. Сімейне право України: підручник. К.: Юрінком Інтер, 2016. 519 с.
4. Бориченко К.В. Юридичний механізм забезпечення права на соціальний захист: проблеми теорії та практики: Монографія. Одеса: Фенікс, 2021. 552 с.
5. Булеца С. Б. Сімейне право: підручник. Х.: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2022. 512 с.
6. Булеца С.Б., Іванов Ю.Ф., Ієвіня О.В. Науково-практичний коментар. Сімейного кодексу України. К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2021. 428 с.
7. Глиняна К.М. Договірне регулювання майнових правовідносин подружжя. Часопис цивілістики. 2020. С. 89-94.
8. Григоренко А.В. Шлюбні відносини. Укладення та припинення шлюбу. Законодавство. Міжнародні конвенції. Судова практика. Методичні рекомендації. Роз'яснення: практичний посібник. К. Центр навчальної літератури, 2023. 264 с.
9. Гузь Л.Є., Гузь А.В. Судово-практичний коментар. до Сімейного кодексу України. К.: Видавничий будинок «ФАКТОР», 2021. 576 с.
10. Дзера О. В. Сімейне право України: підручник. К.: Юрінком Інтер, 2023. 520 с.

11. Дзера О. В. Сімейне право України: підручник. К.: Юрінком Інтер, 2022. 520 с.
12. Дутко А.О. Сімейне право України: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 480 с.
13. Дякович М.М. Сімейне право України : навч. посібник. К.: Правова єдність ; Алерта ; Центр. учбової літератури, 2023. 552 с.
14. Журавльов Д.В. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України. Судова практика з питань сімейних стосунків: науково-практичний коментар. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 520 с.
15. Круглова О.О. Правовий режим майна подружжя: нормативно-правове регулювання. Юридичний науковий журнал. 2021. № 2. С. 99-101.
16. Курило Т.В. Сімейне право України: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 316 с.
17. Мироненко В.П., Пилипенко С.А. Сімейне право України: підручник. К.: «Правова єдність», 2020. 477 с.
18. Саєнко І. Регулювання майнових відносин подружжя в міжнародному приватному праві Наше право. 2022. № 3. С. 162-168.
19. Сафончик О.І. Шлюбні правовідносини України: проблеми теорії і практики: Монографія. Одеса: Фенікс, 2020. 378 с.
20. Ткачук О.М. Сімейне законодавство України: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду України та практика ЄСПЛ. Київ: Право 2021. 248 с.
21. Чеховська І.В., Самілик Л.О. Сімейне право : практикум. Ірпінь : Університет ДФС України, 2022. 132 с.
22. Якименко О.О. Майно подружжя. Судові спори. К.: Консоль, 2020. 616 с.

III Інформаційні ресурси

Бібліотечно-інформаційні ресурси - [книжковий фонд](#) читального залу Львівського НАУ (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1), Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).

Електронні інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України – www.rada.gov.ua.
2. Офіційний сайт Верховного Суду України – <http://www.scourt.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт *Єдиного державного реєстру судових рішень України* – 34www.reyestr.court.gov.ua/.
4. Головне управління юстиції у Львівській області - obljustlviv.gov.ua
5. Правове регулювання фактичних шлюбних відносин - old.minjust.gov.ua/8795
6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського -<http://www.nbuv.gov.ua>